XXIX. év. Gyulafehérvár, 1906. február 18. 7-ik szám.

KÖZMÜVELŐDÉS

Felelős szerkesztő: Wagner Sándor.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztári-, az esetleges reklamációk pedig a kiadóhivatalnak (Papp György) küldendők.

Megjelenik minden vasárnap.

Az előfizetés díjai:

Egész évre — — — — — — — — — — — — 8 Kor.
Félévre — — — — — — — — — — — — 4 „
Negyedévre — — — — — — — — — — — — 2 „

— Hirdetések díjszabás szerint. —

Egy székely község veszedelme.

Hát csak olyan nyomorban sinylődő község volt Csikszentmihály is, mint sok más székelyföldi falu. Eladósodott népét egyremásra fosztogatták a végrehajtások s ilyenformán a lefolyt évtizedek alatt jó sok birtokot rántván ki a lába alól, ezen kirántott birtokoknak a végrehajtató külközségi hitelezők, ügyvédek stb. lettek a tulajdonosai. De elvándorolt a birtok még a kiházasodások és férjhezmenetelek révén is. Ugyannyira, hogy ma a müvelés alatt álló magánbirtoknak felét külbirtokosok birják.

Ezen elszegényedést az érintetlenül megőrzött kisbirtokokon való baromtenyésztés némileg ellensúlyozta, amennyiben évezredes joggyakorlat szerint oda külbirtokos a lábát be nem tehette, s ilyen jogot idáig nem is keresett senki.

Jött azonban az arányositás s ennek rendjén a csikszeredai kir. törvényszéknek 10747—1905. számú I. fokú itélete, melynek IX.-ik ponja az aránykulcsba a külbirtokosokat is bevétetni rendeli, azon indokból, hogy az arányosítandó terület a müvelés alatt álló magánbirtokoknak képezvén tartozékát, abból a külbirtokosok ki nem zárhatók. (1871. évi 55. t.-c. 4. §.)

Lett is erre általános razzia. A szemfüles pénzemberek raja hajtóvadászatot indított a külbirtokosok jogaira, melyeket holdanként 5 koronától felfelé potom áron össze is vásároltak. A nép persze adta is szivesen, mint olyant, a melynek nem is vette soha semmi hasznát. Mert hát egy porció palinka is jobb mint semmi.

Az összevásárolt arányjogok összege meghaladja a 3000 holdat, a mely természetesen kiszakitás tárgyát is fogja képezni és éppen itt van a veszély gyökere.

Mert akárhol történjék ez a kiszakitás, a község existenciája meg van löve. Akár az erdős területe vesszen oda, akár a legelöje, a 3000 lélekből álló község meg van fojtva.

Mi az idézett itéletnek igazságos intencióit respektálván, annak jogi birálatától óvakodunk. Hanem azért még sem árt, ha az ősi székely joggyakorlatra egy pillantást vetünk.

A községi, jobban mondva közbirtokossági közhelyek közös használati joga évszázadokon keresztül a heltelkek bázisán képezte a magánbirtokok tartozékát. Vagyis akinek lakóháza volt, csak az erdőlhetett és csak az bocsáthatott ki a közlegelőre annyi marhát, amennyit a maga terményeiből kiteleltetni módjában állott. A gazdagok többet, a szegények kevesebbet.

De már a ki kiházasodott, illetve ha a leány más községbe ment férjhez, annak a közbirtokhoz való jogai azonnal megszüntek. Nyári időben visszament a mezőre, hogy itteni jussán meglévő földjeit bevesse s annak termését elvigye, de erdőlési és legeltetési jogot csak abban a községben gyakorolhatott, ahol lakott.

Hasonlóan azok, akik örökvásár útján vagy más módon jutottak szentmihályi szántóhoz, vagy kaszálóhoz, legkisebb gondolatot sem tápláltak arra nézve, hogy közbirtokossági jogokat is jó volna élvezni.

Ha ez a jokgyakorlat a székely népben ennyire meg nem kövesedett volna, soha se higyjék azok az urak, hogy az

TÁRCA.

A király, mint nevelő.

Irta: **Kashmiri Somadewa Bhatta.**

A Witasta (a görög Hydaspes folyó, ma Betusta vagy Jhelum, Jehlam, amelynél Srinagar, Kashmir fővárosa fekszik) mellett feküdt egykor Takschasila városa, fehér palotáinak hosszú sorai visszatükröződtek a folyó habjaiban, hogy úgy tünt fel, mintha az Alvilágból egy más város emelkednék föl, hogy megszemlélje annak a fényét. — (Az indusok hite szerint ugyanis három világ létezik: az istenek világa, az emberek világa és az alvilág. Az alvilágban pedig olyan az élet, mint az emberek világában.)

Ebben a városban uralkodott egy király, névleg Kalingadatta, egy hitéhez hű Dschaina, (a Dschainák Indiában mai nap is messze elterjedt vallásfelekezetet képeznek. Utolsó „szent"-jük, Mahawira, Buddha idejében élt), és az ő összes alattvalói a nagy Győzőnek (Mahawiranak) hódoltak, aki olyan tiszta, mint a legnemesebb gyöngy. Királyi székhelye a legmüvészieseb berendezett templomokkal volt diszitve, amelyek közel egymáshoz állottak és tornyaik büszkén az égnek meredtek, mintha azt akarták volna mondani: „Nézd, a földön nincs semmi más hozzám hasonló." A király alattvalóit nemcsak mególtalmazta atyai kezével, hanem akárcsak egy hitszónok úgy hirdette nekik ő maga az igaz tant.

Élt azután ugyancsak ebben a városban egy gazdag kereskedő, akinek neve Witastadatta volt; egy Dsaina, akinek minden törekvése oda irányult, hogy a kolduló barátokkal jót tegyen. Volt ennek egy fia, kinek neve Ratnadatta; olyan fiatal ember volt ez, aki folyton civakodott az apjával, mert bünösnek tartotta őt. Azt kérdezte tőle az apja: „Fiam, miért gáncsolsz te engem?", mire a legszenvedélyesebb hangon igy válaszolt az: „Azért, kedves atyám, mert elhagytad a három Vedának vallását és mint eretnek élsz; mert te a brahmanokat megveted és állandóan a dschaina-barátokat tiszteled. (A fiú tehát a brahmanhitnek volt a híve. A „Veda" szó szanszkrit nyelven annyi, mint „tudás", „sugalat", rajta értjük a brahmanok négy szent himnusz gyüjteményét. A legrégibb a Rigveda [rg—veda = a „strófák" Vedája] vallásos tartalmú himnuszok vannak benne. A második a Sáma-Veda = az „énekek" Vedája nagyobbrészt ugyanazon dalokat tartalmazza, mint a Rigveda, de úgy vannak elrendezve, amint azokat a Soma áldozatnál használják. A Yajur-veda = áldozati veda, az áldozatbemutatás kivánalmai szerint van beosztva, de már prózai szöveg is van benne. Az Atharva-veda szintén nagyobbrészt himnuszokat tartalmaz, amelyek varázslati célokra szolgálnak.) Ugyan hogy is követheted te a Dschaina vallását, amelyhez a legmegvetettebb csőcselék áll azért, hogy a kolostorban kapjon lakást, olyan emberek, akik a fürdésnek a bilincseit (A dsainák elvetik a fürdést, mert általa a vizben élő kicsiny állatok könnyen megsérülhetnek. Ők tehát az élő állatok védelmét állitják a dolgok élére.) és sok más vallásos kötelezettséget maguktól elvetnek; akik akkor esznek, amikor nekik tetszik; akik nem fürtökbe szedve hordják a hajukat, s még ettől eltekintve is, nem az előirás szerint nyiratják a hajukat és egy ágyék-előkötővel is megelégesznek."

A kereskedő igy szólt: „Minden vallásnak különböző formái vannak. A legjobbak vallása valami egészen más annál, amelyet a nagy tömeg követ. Nem tanitja-e a brahmanizmusz is, hogy a fölindulást és más szenvedélyeket el kell kerülni? hogy mindig igazat kell mondani, a teremtett lényeket kimélni és hogy az övéivel nem szabad marakodni? Azt a tanitást, amelyet én követek, amely minden élő lényt az öt megillető oltalmában részesittett, neked nem szabad azért szidnod, mert némely követője eltévelyedett. Azt pedig senki sem vonja kétségbe, hogy a vallás részünkről jótékonyságot kiván, és mi

arányjogokat most 1/10-ed, sőt 1/20-ad rész áron felfalhatták volna.

De még más oldalról sem tartjuk ezt a felfaló módszert szolid üzleti alapon nyugvó eljárásnak. Nem tartjuk pedig azért, mert az I. fokú itélet még nem éppen szentirás, amennyiben a külbirtokosok még végérvényesen nincsenek bevezetve. Könnyen megtörténhetik tehát, hogy ez a sötétbe ugrás nem fogja magát kifizetni. Továbbá nem tartjuk tisztességesnek azért, mert ma még bizonyos aránykulcsról szó sincs, s igy sem az eladó, sem a vevő nem tudhatja, hogy mi fölött kötötte meg a vásárt. És nem tartjuk harmadszor azért sem, mert 100 korona értékü dologért 10, vagy 5 koronát adni, vagyis valakinek a tudatlanságát kizsákmányolni csak igen tág lelkiismerettel lehetséges.

Mi nem tudhatjuk, hogy a felsőbb birósági itéletek pusztulást, vagy örömet hoznak-e ennek a községnek? csupán referálunk a helyzetről. De nem titkolhatjuk el szívünknek sajgását, midőn egy jóravaló székely néptömegnek ily rohamos tönkremenetelét szemléljük.

Ilyetén jelenségek után a megindított székelymentés sikeréről ne is beszéljünk! Mert ha tovább is igy megy, ma-holnap ez a mondás lesz aktuális: A székelyföld nem lesz, hanem volt.

—s.

A Péter-fillérek ügye. A legújabb főpásztori körlevél szerint mi, magyar katholikusok ez évben a bőjtre nézve az apostoli szentszéktől olyan kedvezményeket nyertünk, minőkkel kevés ország dicsekedhetik, vagy inkább — Pázmány őszinteségével szólva — szégyenkezhetik. Mert biz' az nem nagy dicséret, ha gyarlóságainkkal arra kényszeritjük az egyházi főhatalmat, hogy a bünök szaporodásának megakadályozása végett tágitson egyet a mi kedvünkért a régi szent fegyelmen.

Maholnap ott leszünk, hol a kálvinizmus. Levedlik arcunkról az antik keresztényélet képe s csupán elveinkről ismernek föl, hogy még katholikusok vagyunk, az apostoli egyház folytatása.

Benne vagyunk az erkölcsfegyelmi dekádenciában. Pedig nincs jól ez igy. Mert ha Vilmos császár büszkén mondhatja hadapródainak: „Poroszországot naggyá tette a koplalás", — az egyház is felsóhajthat bizonyos rezignációval: „erőm, nagyságom az ö n m e g t a g a d á s." De ne rekriminájlunk. Az engedmény meg van; éljenek hát vele lelki megnyugvásukra az elkényeztetett tagok. Azonban már jellembe vágó dolog, hogy más irányban domboritsuk ki keresztény jellegünket. Mikor a régi vonásokból elmosódik egy, illik felujitanunk egy másikat. Legyünk nagylelkűek a szenvedő egyház iránt, megvalósitva főpásztorunk fájdalmas szózatát a Péterfillérek ügyében. Hogy egyházmegyénkben összegyüljön a szerényen jelzett 7.080 korona a központi egyházkormányzat, a pápaság támogatására, — ez már olyan becsületkérdés, minőt még a rablóvilágban is szankcionálni szoktak.

Szeretünk eldicsekedni a missziókkal, a pápasággal, csakhogy a más zsebére. A franciáktól került ki eddig a Péterfillérek legnagyobb százaléka. De az újabb hajmeresztő francia események után itélve, a francia áldozatkészség alig nőhet akkorára, hogy hazáján kivül is tudná az egyházat támogatni.

Az áldozatkészségnek új zsilipjeit kell most már megnyitnunk, elő sorban itt Magyarországon, ahol még van kanonoki, plebánosi javadalom. Mi még áldozhatunk, mig megérkezik a konfiskáció. Csakhogy általánossá kell tenni az áldozatkészséget; megköveteli ezt nemcsak a tisztesség elve, de a kánoni törvények alapszelleme is. Kezdve a legmagasabb állású egyházi férfiaktól az utolsó földmivelőig — nyissa meg hát mindenki ez évben és ezentúl még nagyobbra az erszényét. Nemcsak a d n i, de g y ü j t e n i is kell a Péter-filléreket.

Ha jól esik — egyek lenni Rómával a hitben, örömekben, tudjunk vele egyesülni a szenvedésekben, áldozatos tettekben is.

—r.

Alea jacta est — a kocka el van vetve. Február 19-ikére királyi kézirattal összehivják a parlamentet, hogy nyomban egy másik kegyes irással a feloszlatást is elrendeljék. Ha pedig a t. magyar képviselők úgy találnák, hogy ez már mégis csak sok a tüzzel való játékból, s erélyes tiltakozás után együtt maradnának s talán még tanácskozni is mernének a haza sorsa felől: hát erre az eshetőségre is meg van a bölcs intézkedés. Megjelenik a fegyveres erő a képviselők szétkergetésére. Hogy pedig a ‚kegyesség', a ‚törvénytisztelet' e brutalitásban is érvényesüljön, nem valami osztrák generális bácsit, nem is közös bakákat küldenek a parlamentbe, hanem egy valóságos honvédparancsnokot (Nyiri Sándor) valóságos honvéd katonákkal. Mert hát annak idejében a honvédséget nem a haza védelmére állitották fel, hanem azért, hogy adandó alkalommal az abszolutizmusnak pribékjei legyenek. Aztán mondja még valamelyik bús magyar, hogy az erőszakos hatalom nem ért a stilszerüséghez. Hiszen az abszolutizmus előkészitői, bevezetői, javaslói is csupa szinmagyarok, még talán nemesek is.

Legyenek a végrehajtó pribékek is magyar honvédek. A hatalmas úr rideg hangon fogja osztani parancsát, a szegény honvédek talán könyező szemekkel, de engedelmeskedni fognak, mert miért legyenek ők türelmetlenebbek a vezető, okos és bölcs politikusoknál.

Igen, a türelem, a taktikázás juttatott el bennünket a végtelen nyomor és szenvedés újabb iskolájába. A türelem szép erény, de csak bizonyos határig. Azon a bizonyos határon túl már ostobaság, egyenlő az öngyilkossággal. Hiába nyújtja tanulságait nemzeti történetünk, nem tanultunk belőle. Nem tanultuk meg, hogy az osztrákokkal nem lehet okosan beszélni, nem tanultuk meg, hogy az osztrák sem méltányosságot, sem igazságot, sem nemzeti jogokat nem ismer addig, amig valamely oldalról alaposan szorongatva és fenyegetve nincs.

„Hü magyar népem" és „kedvelt hiveim" — csak akkor jönnek számitásba, amikor pénzükre, s fegyverükre van szükség. Mindezt történelmünk kézzelfoghatólag tanitja — és mi nem tanultunk. Hüperlojálitásunk megvakitotta a mi szemünket, elhomályositotta a mi elméneket, elzsibbasztotta a mi karjainkat.

Február 19-ike nyissa ki a szemünket, élesitse elméneket, acélozza meg karjainkat.

Úgy érezzük, hogy a kockavetés után az alkotmány védelmét nem lehet csupán a h a z a f i a s t i s z t v i s e l ő k heroikus áldozatkészségétől várni. Most már mindenkire szükség van. A legnagyobbakra és a legkisebbekre egyaránt. Hogy hol, mikor, mely helyen — azt a körülmények fogják megmutatni. De a begombolkozásnak, az optimizmusnak most már vége. Alkotmányunk dicső épületéből, melynek minden téglája honfivérrel van összeragasztva, ha egyet-

---

máson alapul az, hogy én gyámolitom a barátokat, mint azon, hogy a velem együtt teremtett élő lényeknek oltalmat kell nyujtanom? Ha engem tehát olyan tan boldogit, amelynek legfőbb törvénye azt követeli, hogy senkivel se tegyünk rosszat, s amely hozzá a megváltáshoz vezet, akkor miben áll hát, kedves gyermekem, az én eretnekségem?"

A fiú azonban nyakas maradt és nem adott igazat az atyjának, hanem még élesebben ócsárolta öt, mint azelőtt. Végre is ez megelégelte a dolgot. Elment hát a hittudóshoz, Kalingadatta királyhoz, és elbeszélt neki mindent.

Erre a király a kereskedő fiát valami ürügy alatt az ő itélőszéke elé hivatta. Midőn ez odajött, haragosnak tetette magát és odakiáltott az ajtó mellett álló őrnek: „Azt hallottam, hogy ez a kereskedő fia bünös és nagy gonosztevő. Szégyenfoltja ő az én országomnak. Öld meg hát öt minden haladék nélkül!"

Az apa kérésére azonban a király az itélet végrehajtását két hónapra elhalasztotta, hogy a fiú addig az igaz vallást megtanulja. Az apja felügyelete alá rendelte öt és megparancsolta ennek, hogy a kitüzött határidő eltelte után fiát ismét elővezesse.

A fiú, mialatt az apja haza vezette, a félelemtől meggyötörve azon töprenkedett, hogy ő ugyan mivel is sérthette meg a királyt. És mivel folyton arra gondolt, hogy két hónap eltelte után vár reá a halál, amelyet meg nem érdemelt, sem nappal, sem éjjel álom nem szállott a szemére, és mivel ezen felül még kevés táplálékot is vett magához, azért erősen lesoványodott.

Midőn aztán a kitüzött határidő eltelt, a halovány és sovány kereskedő fiát az apja ismét a király elé vezette. A király, midőn öt oly leverten és oly nyomorult állapotban látta, megkérdezte tőle: „Hogy van az? Hiszen te egészen kiaszott lettél. Talán én a táplálékot eltiltottam tőled?"

A kereskedő fia igy szólt: „Félelmemben magam feledkeztem meg róla; hogyan is gondolhattam volna én az evésre! Amióta meghallottam szavaidat, Uram, amelyekkel kivégeztetésemet elrendelted, azóta csak a halálra gondoltam, amely minden egyes nappal felém mindinkább közeledett."

Ekkor igy szólt hozzá a király: „A magad példáján, gyermekem, egy ürügy alatt megtanitottalak rá, hogy mekkorra jelentősége van a haláltól való félelemnek. Épen ilyen erős a haláltól való félelem minden élőlénynél. Nos, mondd meg hát magad: melyik vallás lehet nemesebb mint az, amely azt parancsolja, hogy ezeket az élőlényeket megóvjuk és megoltalmazzuk? Megmutattam ezt neked azért, hogy hitedhez és üdvözülésedhez segitségedre legyek; mert az olyan ember, aki fél a haláltól, az üdvözülésre törekszik, ha okos. És ezért tehát nem szabad többé az atyádat korholnod, aki ennek a vallásnak a híve."

A kereskedő fia alázatosan meghajolva állott a király előtt és igy szólt: „A tiszta, igaz tanitásban való oktatásoddal erényes, becsületes férfit alkottál belőlem." (Kathászarit-szágarából: XXVII. 10. f. s köv.)

Kárpiss János.

len téglát kitördelnek, összeomlik az egész fenséges épület. Ezt bevárni s aztán keseregve apellálni a nagy világra, a népjogok szentségére — történetünk tanítása szerint csak alapnyujtás a „végtelen szenvedés és nyomoruság“ megismétlésére.

Vegyük elő tehát azt a fegyvert, amely puskapor nélkül is gyilkoló, az általános, minden téren megnyilatkozó bojkottot azok ellen, akik a bekövetkezendő fenséges ellenállásban akár gyávaságból, akár gazságból nem akarnak részt venni.

Igy azt az eldobott kockát talán visszapörgethetjük, mielőtt homlokunkon halálos sebet ütne.

A székely nép megmentése.

A „Közmüvelődés“ 5. számában Pál Dénes a székely mentési akciót birálat tárgyává teszi. Soraiból látom, hogy nincs kellőleg tájékozva ezen ügyben, azért én minden felkérés és harag nélkül egy pár felvilágositó sort irok, mint olyan, ki a székely mentési akciót elejétől fogva figyelemmel kisértem és kisérem most is, sőt tehetségemhez és kürülményeimhez képest abban tényked ő részt is veszek.

A székely mentési akciót nem a tiszavirág életü kormányok inditották, hanem az agrárius kiváló hazafiak, kik között Darányi volt miniszter, egy kimagasló alak. A tyúk, ruca, lúd, pulyka, disznó, tehén és júhosztás azon célból történik, hogy a gazdaközönséget jó tenyész házi fajállatokhoz juttassák. Az én községemben és vidékén nagyon jól beváltak. A gazda szive örvend, midőn egy év mulva látja a kiváló szép megtermett különféle baromfiakat a gazdák udvarán, a kitörő fajsertéseket és teheneket. Sok nyomorral küzködő kis ekzisztencia, melynek élete azelőtt inséges volt, most egy jó fejős fajtehén után jövedelemhez jutott, kapják a 10 20, 25 koronát havonkint a tejszövetkezettől, mert a kirendeltség 2000 kor. államsegély nyujtással folytonosan alakit ilyeneket is. Marostordamegyében van már 24, a többi vármegyében is sok van. Az természetes követelmény, hogy a ki barmot tart, azt ne éheztesse, az lelketlenség és nagy kár, akkor inkább ne tartson. Kérem, az nagy szegénységi bizonyitvány népünk részéről, hogy oly legelőket tart, melyen a szegény barmok éheznek, elcsenevészednek. Én is láttam a felvidéken oly csordát, melynek szemléleténél a Fáraó álma jut eszünkbe a hét sovány tehénnel. Meg kell javitani azt a legelőt, arra is adnak segélyt, nem kell azt visszaútasitani ily alaptalan beszéddel: „azt az állam busásan visszafizetteti velünk.“ Az nem áll. A kirendeltség világosan megmondja, mit kell visszafizetni, mit nem. Kijelentéseinek teljes hitelt adhat bárki, azok az urak teljes jóakaratú, agrárius érzelmü, jó hazafiak. Azok nem a levitézlett liberális álnokrendszer fizetett kortes vitézei, azok nem felbérelt kétes ekzisztenciák, kik csak választások alkalmával paroláznak a néppel, azok nem vigécek, hanem korrekt, önérzetes, derék hazafiak. Ezt meg kell értetni azzal a szegény jó néppel, mely némely liberális uracskák üzelmei folytán a kaputos embert gyülölni kezdte s azok miatt a becsületes kaputos embernek sem akarnak hinni még akkor sem, midőn teljes jóakarattal hóna alá nyulnak, hogy a roskadozó helyzetből kiemeljék.

Erre vannak hivatva azok a jó józan életü papok és tanitók, kik keresztény szocialis érzékkel birnak. Azok az áldott vasár- és ünnepnap délutánjai erre valók s nagy segitség az a keresztény és hazafias könyveket tartalmazó népkönyvtárak, a Szent-István-Társulatnak ritka nagybecsü népszerü iratkái 1-től 210 számig. Kérem ezeket olvasni és olvastatni ezzel a jóravaló székely néppel. Üritsük ki a koresmák undok helyeit és a népbutitó kártyabarlangokat, töltsük meg a hath. olvasóköröket (a hol nincs, haladéktalanul meg kell alakitani) tanulni, müvelődni vágyó józan néppel, oktassuk ki, hogy a kizsákmányolók ellen tudjon védekezni.

A tojásra és a turóra nézve megjegyzem, hogy a székely kirendeltség abban nem hibás, minden egyes tojást nem vizsgálhatott meg, de hát az túlhajtott állitás, mert igen sok kikelt és jó fajbaromfiak lettek belőlük. A hiba a kapzsi eladóban lehetett és még a szállitás is okozta; mihelyt észrevette a kirendeltség a hiányt, a tojás eladást beszüntette, kész baromfit adott és ad. A turó adásról nincs tudomásom, azt legfölebb a vásárcsarnok ellátó szövetkezet közvetithette. Ott is a kapzsi eladót terheli a felelősség, a kit ellenőrizni képtelenség. De igen gyakori esetben hibásak maguk a kérelmezők. Egy esetet mondok el. Egy vidéken a gazdák kértek jó fajjuhokat. Meg is igérték. A kirendeltség járt is utánna, hogy biztos helyről beszerezze, de azok a jó székely gazdák azon kivánságukat fejezték ki, hogy ők szeretnék saját vidékükön beszerezni. Megengedték. De végül kitünt, hogy egy ottani élelmes kereskedő malmára hajtották a segitségért folyamodó gazdák a vizet. A vásárokon az illető kereskedő mind felszedte a vásárra hajtott selejtes vén juhokat s nyereséggel eladta a gazdáknak, illetőleg a gazdák kifizetették a kirendeltséggel. A becsapást későre vették észre azok a jó urak. Hogy az ilyen eset hogy történhetik meg, a nép között élő intelligens s még nem is valami intelligens észlelő is tudja. Ilyeneket megakadályozhatja a nép között élő pap és tanitó okkalmóddal, kellő körültekintéssel és vigyázattal.

A mi vidékünkön az inség-gabona és vetőmag mind jól bevált, semmi panasz sincs. A kedvezményes árt a nép mind szivesen megfizette terminált időben.

Tudok olyan esetet is, hogy a kapzsi jómódú földbirtokos úr aratási napszámokért juttatta a nyomorgó népet az inség-gabonához. Hogy ilyen visszaélés ne történhessék meg, a kirendeltség nagyon szivesen bizza meg a közvetitéssel a népen segiteni kész jóakaratú papokat, tanitókat, hogy tekintélyüket a nép előtt emelje együttal.

Hogy a kongresszusok után nemcsak erni szoktak, hanem az áldott jó ásvány- és forrásviz mellett is szeszes italt inni, azt már tagadni nem lehet, annál kevésbbé menteni. Hogy miért nem, megirtam a „Közmüvelődés“ 5. számában megjelent „Moloch“ cikkben. Kérem azt figyelemmel elolvasni s talán a többit is figyelemre lehetne méltatni, hisz azért irtam azokat, pedig két szövetkezetet vezetek egyházi funkcióim mellett. Ezt nem dicsekvésből emlitem meg, mert a nagy apostol után én is kicsiny szolgája a világegyháznak „nisi in cruce Jesu Christi“ dicsekszem, onnét van az én gyengeségemnek minden képessége.

Végül beszéljenek a számok: Tejszövetkezetünk van, melynek megalakitásában a székely kirendeltség moralis támogatása mellett 3957 K. 56 fillér összeggel hathatósan segitett. Nagyobb szabású gőzerőre van berendezve. Beszedett 1904. szept. 20.-tól 1905. dec. 31-ig a gazdáktól 417527 liter tejet, azt teavajjá és muukássajttá feldolgozta és értékesitette és a tagoknak kifizetett 51482 K. 66 fillér tejárt. Jelenleg van tejszövetkezetünknek 210 tagja 406 tehénnel.

A székely kirendeltség szives készséggel közvetiti a mentési akció területén bárhol a segélyt és adja a támogatást, ha neki arra alkalmat adnak, hol alaposan akarnak teljes jóakarattal a gazdák magukon segiteni.

Tehát az a mentési akció mégis csak nagy figyelemre és nagy megbecsülésre méltó!

Szabó György.

A moloch.

Vetési Imre kedves paptestvérem ezen sorokkal keresett meg: „Moloch cikksorozatod igen szép, de én úgy gondolom, hogy a dolog az idezárt praktikus kivitellel érne valamit s lenne meg a kivánt üdvös hatása“.

Tudniillik megküldötte nekem Jegenye község azon nagyfontosságú határozatát, hogy Jegenye községében kimondotta a koresmáknak vasár- és ünnepnap zárva tartását, melyet Kolozsvármegye törvényhatósági bizottsága szives készséggel jóváhagyott. Csakugyan úgy van: minden elv akkor éri el a kivánt üdvös hatást, ha az a gyakorlati életben kivitelt nyer. Mindaddig a pusztában kiáltó szava, a nép vezetőinek feljajdulása, míg meg nem mozdul a társadalom java része és az alkohol rettenetes moloch bálvány pusztitásai, rombolásai ellen gátot nem kezd emelni. Népünk főképpen vasár- és ünnepnap kerül az alkohol uralma alá.

A tisztességes temperans gazdaember inkább mint máskor, vasárnap és ünnep délután vágyik társaságba. Megy sógorát, komáját vagy más jóemberét felkeresni, vele szót váltani, elbeszélgetni. Nem volt szándékában koresmába menni, de esetleg jó embere ott van, ő is benéz, csakhamar kedveskedve kinálják a jó komát. Az illendőség úgy hozza magával, hogy ne vesse mog a szivességet, elfogadja, ő is rendel, visszakinálja és sorra fogy leginkább a pálinka félliterje és estére kelve kész a részeg ember, ki minden egyebet tesz, csak jót nem.

Ezt igy látja, igy tapasztalja a fiatalság és után eselekszi s minthogy a vér pezsgőbb, következnek a verekedések, testi sértések s akárhányszor a gyilkosságok s igy telnek meg a börtönök. Legtöbb kihágás, büntett a szentnapokon lesz elkövetve. Ime az alkohol moloch bálvány a szentnapokat is áldozatul kivánja. Nem elég neki a vagyon, a test, neki a lélek is kell. Én legkevésbé sem csodálkozom, hogy a pogány szociálizmus rohamosan terjed, hisz az összes koresmák éppen a szent napokon annak melegágyai. Azokban szabadon bujtogathatnak a lelketlen izgatók minden hatósági közeg ellenőrzése nélkül és oly állapotban levő egyének között, kiknek józan belátását, itélő képességét elvette az alkohol. Már több év óta magán- és nyilvános helyeken, társas körökben, gyüléseken hangoztatom, hogy népünk rohamos hanyatlását, az örvény felé gyors haladását csakis úgy leszünk képesek akadályozni, ha vasár- és ünnepnapokon a koresmákat bezáratjuk. Marostordavármegye törvényhatósági bizottsági gyülésén még 1899. évben inditványoztam, nem szavaztak le, azt resteltek, de a vármegye akkori alispánja a kincstár érdekeire hivatkozva, még a nép szórakozási szükségességét is hangsúlyozva kért az inditvány visszavonására, megigérte a legszigorúbb szabályrendeletek életbe léptetését. A vármegyei szabályrendeletek ki is lettek adva, de betartva nem lettek, csak türelmes papiron maradtak és a koresmák tovább romboltak. Felkerestem személyesen járásunk derék és a nép érdekeit szivén viselő főszolgabiráját, dr. Molnár Gábort. Feltártam előtte a nagy veszélyt, kértem, hogy hatáskörében intézkedjék, a szent napokon legalább délelőtt 10 órától estig tartassa zárva a koresmákat, szives készséggel megtette. De alig tartott egy hónapig. A zsidó koresmárosok az egész járás területén feljajdultak, nyávogtak,

nyakra-főre felebbeztek a miniszterhez, ott volt pártfogójuk, mert D. Z. egykori alispán, azután főispán, most képviselő mondása szerint: ha a zsidónak itt lenn a vármegyében lábára lépünk, Budapesten is érzik, elkiáltják magukat az unsere Leute és van futkosás és sajnálatos az, hogy az eremény nem maradt el. A miniszter a főszolgabiró rendeletét hatályon kívül helyezte, a koresmák nagy garral ismét egész napra a nép rendelkezése alá bocsáttatták s azóta itt ezen járásban, valamint a többi járásban is az egész ország területén grasszálnak, csak akkor zárják be, midőn a koresma előtt processio vonul el, vagy ha zavarja az isteni tiszteletet a közelség miatt. Mekkora kegy, mily nagy bölcsesség a főhatóság részéről.

Mondják: a kincstár érdeke kívánja a nyitva tartást! Igen, hacsak azt nézzük, hogy a regale utan sok pénz folyjon be, ha megelégszünk az alkohol méreg élvezéséből begyült pénzzel s egyébre semmire sem tekintünk. De ez lelketlen finánczpolitika! A mától holnapig gondolkozó számító kapzsiság. Mert a kincstár érdeke az, hogy minél több adózóképes polgár legyen, minél kevesebb csendőrt legyen szükséges tartani, minél kevesebb börtönt, kórházat kelljen építeni és fentartani és az alkoholisták miatt ne kelljen a bíróság számát is folyton szaporitani.

Senki észlelő és számító nem tagadhatja, hogy a vasár- és ünnepnapi koresmázás miatt van legtöbb dolga a csendőrségnek, a bíróságnak és telnek meg a fogházak, a börtönök és a kórházak. Az adó be nem folyásának főoka az alkohol túlságos élvezése. Hát a sok családi szerencsétlenségek, hát a sok lelki veszteség, a jellemmegrontás?!

Ezeket igy látva, igy tudva, haladék nélkül sorakozzék a társadalom, a józan belátásúak mint egy ember emeljék fel szavukat, kérjék, követeljék az alkohol méreg árúsító helyeknek legalább a szent napokon zárva tartását. Határozza el minden jóra való község a zárva tartást, hagyassák helybe a vármegyékkel, hogy a szent napok ne a lelki és testi elsatnyulás, hanem a lelki és testi felüdülés, a valódi müvelődés napjai legyenek, ne az erők emésztői, hanem a lelkierő, a munkakedv gyűjtési napjai legyenek. Ha Jegenye község lakósai a tapintatos lelkipásztor okos, ügyes eljárása folytán megtehették, miért nem tehetné meg minden község?

(Folyt. köv.)

Szabó György.

HIREK.

— **Az Erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulat** f. é. márczius hó 4-én, vasárnap délelőtt 11 órakor a gyulafehérvári róm. kath. főgimnázium tanácstermében felolvasó ülést tart, amelynek tárgyai: 1. Bálinth György költeményei. 2. Atzél Béla dr. tudományos fölolvasása. 3. Prokupek Sámuel novellája. A felolvasó ülés nyilvános jellegű.

— **Egyháztanács.** A gyulafehérvári róm. kath. hitközség egyháztanácsa és iskolaszéke ma vasárnap, 1906. február hó 18-án délelőtt 11 órakor a városháza tanácstermében rendes gyűlést tart a következő tárgysorozattal: 1. A mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 2. A régi temetőalap 1905. évi zárszámadásainak beterjesztése. 3. A végzett iskolalátogatásokról teendő jelentések. 4. Intézkedés az egyháztanács és iskolaszék megújitásáról. 5. Az egyházi adózásra vonatkozó munkálatok bemutatása. 6. Hivatalos jelentések. 7. Inditványok.

— **Mikes János gróf** gyergyóalfalvi plebánost az erd. róm. kath. státus igazgatótanácsa f. hó 14-ikén tartott ülésén a betegsége miatt önként lemondott Jung Cseke Alajos apátplebános helyére székelyudvarhelyi plebánossá választotta.

— **Választmányi gyűlés.** Az Erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulat választmánya 1906. évi február hó 21-én, szerdán délután 5 órakor a gyulafehérvári róm. kath. főgimnázium első emeleti tanári termében rendes gyűlést tart, amelynek tárgyai: hivatalos jelentések és folyó ügyek elintézése; a nyomdásszal kötendő szerződés és a pénztárvizsgáló bizottság elöterjesztése. A gyűlésre a választmány tagjait tisztelettel meghivja és minél teljesebb számban való megjelenésüket kéri: Az elnökség.

— **Felolvasó estély.** A gyulafehérvári Kath. Kör ma vasárnap, február hó 18-án az Európa szálló disztermében felolvasó estélyt rendez, melynek műsora: 1. A világ teremtése. Felolvasás, tartja Róka József m. kir. pénzügyigazgató; 2. Hood T. Ünnepi óda fiamhoz, szavalja Riszner Ödön; 3. Férfikar; 4. Hood T. Bendőfi úr szerelme, szavalja Bigner Ede; 5. Az adóról rövid előadást tart Róka nagyenyedi pénzügyigazgató. Belépődij személyenkint 20 fillér. Kezdete pontban 4½ órakor.

— **Székely-Társaság.** A gyulafehérvári Sz. T. f. évi febr. hó 15-én tartotta XIX-ik rendes összejövetelét, melyen a tagok a szokottnál nagyobb érdeklődéssel és számban vettek részt. Tárgysorozatában is volt érdekesség, a menynyiben egyik tagtárs felszólalása következtében elhatározta a társaság, hogy a m. kir. államvasutak nagyobb pályaudvaraiba — vasuti munkásokul — székely embereket igyekszik elhelyezni, továbbá a javító-mühelyekbe géplakatos tanoncokul székely fiúkat vétet fel.

A társaság gazdája jelentést tett a pénztári állapotról. A társaság elhatározta továbbá, hogy az alapszabályait a Gyulafehérvári Hirlapban közzé teszi s azt külön lenyomatban elkészitteti. Egyhangulag 8 új tag vétetett fel s felvételre bejelentetett még 3 tag. Több kebli ügy megbeszélése után a legközelebbi összejövetel napjául márczius 1-ét tűzte ki. Góbé.

— **Magyarositás hitelszövetkezettel.** Folyó hó 11-én hitelszövetkezetet létesitett Királybánya községben és vidékén Bochkor Ferenc plebános az orsz. közp. Hitelszövetkezet támogatásával. E tiszta oláh vidéken értékes misszió teljesit ez a magyar intézmény. Célja ugyanis az, hogy a népet az oláh takarékpénztárakból teljesen kiszabaditsa s a hitelszövetkezet keretében egy oly magyar pénzintézet oltalmába vegye, mely mig olcsó kamatú kölcsönökkel segít, másrészről éppen ezáltal a magyarosodásnak hatalmas eszköze legyen. Tekintettel arra, hogy a pénz nagy hatalom, a szövetkezet célját el is fogja érni. Minden nemzetiségi vidéken ajánlatos volna a hitelszövetkezetek létesitése.

— **A székelyudvarhelyi oltáregyesület** a szegény templomok segélyezésére rendezendő kiállitás költségeinek fedezésére február hó 22-én a Budapest-szálló szintermében estélyt rendez. Helyárak: Páholy 8 kor., földszinti ülőhely I—III. sor és oldalszék 3 k., IV—VIII. sor 2 k., többi sor 1 k., földszinti álló 60 f., deák-, katona- és gyermekjegy 50 f., karzati ülőhely I—II. sor 60 f., többi sor 40 f., karzati álló 20 fillér. Jótékony szives adományok P. György József szt. Ferencrendi zárdafőnök, oltáregyesületi igazgatóhoz küldhetők. Müsor: 1. Élőkép: „Jézus és a szamaritánnő“ Guido Reni festménye után rendezi Spanyár Pál tanár; személyek: Szabó Boriska k. a. és Gábor Péter. 3. Alkalmi verset szaval: Szemlér Ferenc tanár. 3. „Pie Pellicane“ Himnusz. Németh Gyula énektanár vezetésével előadja a róm. kath. főgimnázium énekkara. 4. Goldmark: „Suite“, hegedün játsza Dr. Damokos Andor alispán, zongorán kiséri Dobó Zoltánné zenetanárnő. 5. Felolvas Soóthy Gyula oltáregyesületi központi igazgató. 6. Élőkép: „Krisztus Pilátus előtt“ Munkácsy Mihály festménye után rendezi: Spanyár Pál tanár; személyek: Ambrus Károly, Apor Ferenc, Ágota Endre, Ángi István, Ávéd István, Bardocz József, Bartos Endre, Bálint József, Baga Alajos, Baga István, Cerbu György, Csergő Tamás, Daróczi László, Gábor Péter, Gonda Tibor, Györkovács Géza, Kovács Ignác, Lakatos Menyhárt, Mártini Géza, Orbán Domokos, Persián József, Rachitián János, Rettegi Géza, Sándor József, Szalai József, Szekeres János, Szemlér Károly, Vadász Antal, Vákár József, Zakariás Lukács. 7. Himnusz Máriához, éneklik Végler Margit és Végler Piroska kiasszonyok; harmoniumon kiséri Végler Gyula székelykeresztúri zenetanár. 8. Monologot ad elő Burger Arthur tanár. 9. Chopin: „Ballade“ as-dur, zongorán előadja Dobó Zoltánné zenetanárnő. 10. Élőkép: „Kesergő asszonyok Jézus sirjánál“ Feszty Árpád festménye után rendezi Spanyár Pál tanár; személyek: Bocz Endréné urnő, Daróczi Ninuka, Demény Mariska és Finkér Irén kisasszonyok.

— **A győri egyházmegye névtára.** Kétszáznál több oldalon, igen gondos összeállitásban jelent meg a győri egyházmegye idei névtára. Igen tiszta és áttekinthető képet nyujt a nagykiterjedésű győri egyházmegyéről. 239 plebániájáról, 451.150 katholikusáról. Az egyházmegye jelenlegi püspöke tudvalevőleg Széchenyi Miklós gróf, ki 1901. óta tölti be az apostolok utódjának székét. A győri székeskáptalan tagjainak száma 14, a soproni társas káptalané 5. Az egyházi rendek közül képviselve van az egyházmegye területén a premontrei-rend, a szentbenedek-rend, a piarista-rend, a szentferenc-rend több provinciája, a kapucinusok, karmeliták, az orsolya-szüzek szent, Vince leányai stb. Az egyházmegye összes papjainak száma 379. A 239 plebánia közül Esterházy Miklós herceg patronátusa alatt 81 áll. Csak magyar nyelven élnek 102 plebánián, csak németen 82 és csak horváton 26 plebánián; a többiekben a három nyelv vegyesen oszlik meg. Az egyházmegye nesztora a nyolcvannyolc éves Csermelyi Ignác, kiérdemesült nagyigmándi plebános, ki öt év előtt ülte gyémántmiséjét. A sematizmus részletes kimutatást közöl az egyházmegyei katholikus tanitóképzőintézetekről, népiskolákról s kisdedóvókról.

— **A Budapesti növendékpapság magyar egyházirodalom iskolája** február hó 18-án, vasárnap a központi papnevelő-intézet centenariuma alkalmából száz éves fenállásának emlékére jubileumi ünnepélyt rendez a következő müsorral: Koncert-nyitány. Schönfeld-Linka Camillo. Előadja a zenekar. Megnyitóbeszéd. Mondja Bozsik Pál IV. é. hh., a M. E. I. elnöke. A szent lándzsa. Koenen-Ludwigs-Tóth J. Cantata. 1. Keresztes lovag. Legeza Jenő, II. é. hh. 2. Keresztesek kara. 3. Amiensi Péter, Horváth Elemér, I. é. hh. 4. Keresztesek kara. 5. Bouillon Gottfried, Stumf Sándor II. é. hh. 6. Keresztesek kara. 7. Angyalok kara. 8. Angyal Péter Róbert, I. é. hh. 9. Angyalok kara. 10. Keresztesek kara. 11. Befejező kar. Idyll Lincketől. Előadja a zenekar. Ünnepi felolvasás. Tartja Marczel Mihály, IV. é. hh. Heródes álma Millbich-Meisznertől. Melodráma. Szavalja Horváth József. IV. é. hh. Elnöki zárószó. Rákóczy-induló Huber Károlytól. Előadja a zenekra.

— **Nyilvános köszönet.** Hithideg korunkban jól esik a lelkipásztornak, ha találkoznak

buzgó hívek, kik az Isten háza díszitésében őt nemcsak erkölcsileg, hanem anyagilag is támogatják. A legközelebb multban a csikszentimrei templom restaurálása alkalmából is igen tekintélyes anyagi áldozattal járultak s most áldozatkészségüknek újból szép tanúbizonyitékát adták Bodó József, m. ellenőr, aki 90 kor., özv. ifj. Jakab Alajosné és testvére Potótzky Gergely 30—30 kor., Cseke Ferenc és Bartis Mihály egyh. gondnokok 24—24 kor. értékű egyházi ruhákkal (Casula, pluviale, miniszter szoknya) ajándékozták meg az Úr oltárát. Isten fizesse meg! s intenciójuk legyen az Úr által dúsan jutalmazva. Csikszentimre, 1906. febr. 13-án. Lőrincz Sándor, plebános.

— **Auer István kérelme.** Elérkezvén a könyvkiadás legnehezebb részéhez, a nyomdaköltségek megfizetéséhez: tisztelettel kérem a magyar katholikus sajtó mindazon barátait, jóakaróimat és ismerőseimet, akiknek mult évi decemberben bátor voltam „A merre én járok" cimü könyvem előfizetési felhivását megküldeni s eddig arra még nem feleltek — sziveskedjenek úgy a maguk, mint esetleg másoknak a gyüjtőivre jegyzett megrendelését hozzám beküldeni. Ez azért sürgős, mert fizetési kötelezettségem is sürgős és könyvem eddigi kasszája a lerovandó összeghez képest tekintélyes hiányt mutat föl. Könyvem ára, beleértve a postaköltséget is, díszes kötésben 4 korona, füzve 2 korona 40 fillér. Tisztelettel, Budapest, VIII. ker. Baross-utca 48. II. em. 3. Auer István, az „Alkotmány" segédszerkesztője.

—

— **A magyar organaipar remeke.** Kézdiszentkereszten lélekemelő ünnepségben volt részük a hívőknek január 28-án, a mikor az ottani templom részére Rieger Ottó cég által készitett és január 23-án átvett orgona Bagoly Mihály helybeli lelkész által ünnepélyes módon felszenteltetett. Az egyház részéről ez ünnepen részt vettek: Kassai Kelemen zárdafőnők Esztelnekről, Markaly Antal plébános Szentlélekről, Balogh Ignác sárospataki plébános, valamint a községi elöljáróság az ottani és környékbeli birtokosság stb. A midőn a 12 szolo és 6 mellék változó hangu orgona Isten dicsőitésére az ájtatosságnak szánt helyen megszólalt, mesterét is dicsérte. Ezen orgona bizonyságot tesz arról, hogy Rieger Ottó orgonaépitő cég teljes joggal megérdemli jó hirnevét, de bizonyságot tesz arról is, hogy ezen iparág mily magas szinvonalra emelkedett, miben különben tudomásunk szerint épen Rieger Ottó úrnak van legnagyobb része, ki sem fáradságot, sem költséget nem sajnált külföldön szerzett kiváló szakképzettségét és tudását itthon érvényre juttatni és minden tekintetben a legmodernebben berendezett gyára részére magyar munkásokat nevelni, úgy hogy ezen hirneves gyár most már kizárólag csak magyar munkásokkal dolgozik és kizárólag honi gyártmányt képes előállitani.

— **Uj sorsjegyek.** A Pesti Hazai Első Takarékpénztárnak még e hónapban kibocsátás alá kerülő új sorsjegyei tudvalevőleg többszörösen tul vannak jegyezve, minélfogva ma már csak készpénzért a napi árfolyamon — vagy letétre és részletfizetésre, — az 1883. évi XXXI. t.-c. értelmében megszámitandó árban kaphatók. Bővebb felvilágositással ingyen és legkimeritőbben szolgál Beifeld József Bankháza Budapest, Károly-körut 1. Alapittatott 1874.

IRODALOM. MÜVÉSZET.

* *A „Magyar Szemle"* szépirodalmi, müvészeti és kritikai képes hetilap folyó XVIII. évfolyamának 7. száma február 15-én jelent meg a következő kiválóan érdekes tartalommal: Hetes: Gyermekek a szinpadon. — Márkus László: A zöld ökör. — G. A. Becquer: Del salon en el angulo oscuro (Ford. Harsányi K.) — Domonkos István: Virrasztják a Pásztori Józsefet. — Bodor Aladár: Strófák. — Jules Lemaitre: A harang. — Regény: Handel-Mazzetti Enrica bárónő, Jesse és Mária (6. folyt. Forditotta Auer István.) — Pulch: A hét tükre (Kürthy György rajzaival.) — Irodalom: Kisfaludy-Társaság, — Falú és város (ifj. Korányi, Egy új asszony levelei.) — Barázdák a szántóföldön (Domonkos I. könyve.) — Egy kellemetlen könyv (Berczik A., A figyelmes férj és más.) — Képzőmüvészet: Müvészettörténelem (Beöthy Zs., A müvészetek története I.) — Müvásár (Uránia.) — Szinház: Fülep Lajos. Szinészek a szinészetről (Jászai Mari.)

Hogyan lettem én antialkoholistává?

„Felsővidéki Szemle" cimen Kassán új kath. szellemü lap indult meg, melynek leghathatósabb támogatója maga Fischer-Colbrie Ágost dr. püspök, kinek tollából való az alábbi érdekes közlemény is:

A mértéktelenségi mozgalmakban két irány küzd az elsőség pálmájáért: a tisztán mértékletességi és a teljesen abstinenciális irány. Az első többé-kevésbé mindenkinek megengedi a szeszes italok élvezetét s csak a mértékletességet hangoztatja ezen élvezetben, a másik (ha nem is mindenkinek, de legalább igen sokaknak) a szeszes italoktól való teljes megtartóztatást ajánlja.

Még három év előtt inkább az első irányhoz voltam hive s a másodikban némi túlzást véltem láthatni. Bécsnek főleg ifjúsági egyleteiben többször találtam alkalmat a mértékletesség ajánlására; számos ifjú-gyónómnak mindig lelkére kötöttem ezen erény gyakorlatát. Magam pedig az étkezésnél vizes bort, vagy talán inkább boros vizet szoktam volt inni; az étkezés idején kivül pedig semmit.

Március 7-én lesz három éve, hogy gyakorlatilag és saját személyemet illetőleg áttértem az abstinensek táborába.

A vasárnap délutánt, ha más hivatalos elfoglaltság nem gátolt, rendesen Bécs XIV-ik kerületének egyik ifjúsági egyletében töltöttem, hol 40—50 nagyobbrészt inasfiúnak tartottam hittani vagy egyéb előadást s felügyeltem a fiúk szórakozására. Változatosság kedveért néha egyikmásik ismerősömöt is meghivtam az egyletbe egy kis előadás tartásra, hogy a fiúk más arcot is lássanak, más hangot is halljanak. Igy tettem 1903. március 7-én is. Egy más természetü értekezleten találkoztam volt V. Frigyes vasúti hivatalnokkal, a bécsi kath. mértékletességi egyesület titkárjával s meghivtam március 7-ére egyletembe, hogy tartson ott előadást az antialkoholizmusról.

Meg is tette; de nem ajánlotta a mértékletességet, sőt ezt meglehetősen leszólta, mint a „bünre vezető alkalmatosságot" s a teljes megtartóztatást ajánlotta igen határozottan a fiúknak.

Az előadás végén kijelentettem, hogy bár soha sem tartoztam azon kategóriába, melynek a teljes abstinencia mint egyetlen óvószer okvetlenül szükséges, két hétre megpróbálom azt; s reménylem, hogy két hét mulva örömmel jelenhetem fiatal barátaimnak, hogy a „Hochquellenleitung" vize egészen tisztán élvezve is nagyon egészséges.

Két hét mulva megtettem a jelentést . . . s azóta is meglehetős pontossággal sikerült a tiszta viz (illetőleg „Szántói" vagy „Szultán") regimeje mellett megmaradnom s Isten segitségével talán a jövőben is sikerülend.

Annyi bizonyos, hogy az az ezernyi szegény ember, ki az iszákosság démonjának rabja, „mértékletes" soha sem lesz. Abstinens, teljesen vizivó lehet; ha ezt erősen megigéri, ha igéretét a vallás motivumaival is megerősíti, akkor azt képes megtartani. De ha csak mértékletességet fogad, a mértéket be nem tartja. Az első pohár bor meggyengíti akaratát s lehajt egy másodikat, s ettől érett a harmadikra s igy tovább. Még biztosabb ez a pálinkánál.

Már pedig, ha szegény híveim nagy számától meg kell követelnem a teljes abstinenciát, igen szivesen magam is gyakorlom azt. Manning Henry Edward bíboros egy munkásgyülésen a mértékletességről szónokolt. Ekkor egy munkás tisztelettelje sen megkérdezte őt: „Eminenciád mit szokott inni?" A bíboros azt felelte, hogy naponkint egy kis pohár bort s azonkivül vizet. S midőn a munkás arcáról azt vélte leolvasni, hogy ő is inkább inna egy kis Maderiát, mint törkölypálinkát, mindjárt hozzá tette: „De az ön kedvéért ezentul csak vizet fogok inni."

A jó szó és a jó példa hat. Mult márciusban Sárosmegye egyik községében misszió volt. Két lángbuzgalmú jezsuita atya, kiket ismét három misszióra sikerült megnyernem a kedves Sárosmegyének, apostoli lelkesedéssel ajánlotta a híveknek a mértékletességet, illetőleg az abstinenciát.

S az eredmény?

Juniusban arra jártam bérmálni. E. F. főszolgabiró kedves barátomtól e szavakat hallottam:

„X. község eddig a leggonoszabb község volt járásomban. Legtöbb kihágás benne volt. Minden vasárnap nagy ivás és verekedés, hétfőn reggel panaszok nálam és betört fejek a kórházban. Március óta minden megváltozott. Semmi rendetlenség, semmi panasz, X. községről azóta nem is hallottam, mintha csak kikapcsolták volna a járásomból."

Októberben ismét a közelben jártam bérmálni. Első kérdésem az volt: „Tart még az ix-javulás?" — s kimondhatatlan örömmel hallottam, „a javulás tartós."

Ezt a tartós javulást Abauj, Sáros és Zemplén megye minden községének megszerezni lesz főpásztori munkaprogrammomnak egyik kiváló pontja. Mi sem természetesebb, minthogy lelkem minden örömével és rokonszenvével üdvözlök minden hasonló törekvést a három vármegye területén, főleg dr. Chudovszky Móric főorvos úrnak lelkes fáradozásait a zemplénmegyei mértékletességi mozgalom érdekében.

Fischer-Colbrie Agost dr.,
püspök.

CSARNOK.

Nyáron.*)

(Folyt. és vége.)

Névnapot ültek, a Balajthy István nevenapját. Mire a kispap megérkezett, a fényesen kivilágitott szobákban már javában foly a társalgás a meghivott illusztris vendégek között s ő jóleső érzéssel vegyült el közöttük.

*) Lásd a Közmüvelődés 5-ik számát.

Fiatal vérének fölpezsdülése, a szivében ébredező élni vágyás, a mohó kiváncsiság az előtte ismeretlen élet iránt ott lobogott nagy ábrándos szemeiben s élénk pirban égő fiatal arcán. Az előtte feltárulló társasélet kelleme, a szellemes élcek, a röpködő vig tréfák, a kifejtett fény, pompa, a gyöngyöző bor, mindezek szokatlan hatással voltak az ifjúra s megtöltötték, túlárasztották keblét egész a kicsordulásig.

Érezte, hogy csak egy csepp kell, csak annyi, mint a virágnak a harmatcsepp, egy szikra, ami gyújt és világít és titkos világot sejtet meg velünk.

Ekkor az asztaltársaság a következő kedves jelenetben gyönyörködik: Jön előbb Pisti, majd a Gabi, hogy a titokban tanulgatott versikékben elmondják szivüknek jókivánságait, majd a kis szőke Margit gagyog roppant komolysággal, a földadat súlyától előre nyujtott fejecskével és nagy kék szemeit roppantul kinyitva. Látja a kispap aztán azt is, hogy az apa mint szoritja magához egyszerre mind a három gyermekét, hogy öleli, hogy csókolja, mintegy megfürészti apai szeretetében őket, majd tekintete megpihen az ő kicsi szőke asszonyán s ez a két könyes szempár találkozása a földi életnek minden boldogságát magában foglalja.

Ez a kép volt a harmatcsepp . . . a szikra, amely reszkető szivünkkel ismeretlen, bűvös világot sejtet . . . Minden szemben könnyek csillognak és ezek a könyeseppek mind oda hullanak az ő szivébe, ábrándos, fogékony lelkére.

Egész valóját fájdalom, fojtott keserüség, lassan-lassan szétáradó szenvedés váltotta föl: ezer zavaros gondolat kavargott kábult fejében, ezer indulat nyugtalan dobogása boldogságot követelő fiatal szivében.

Mint a vak, mikor kinyilnak szemei, hogy lássa a lüktető, igazi életet, melyről neki eddig csak halvány sejtelme volt, ilyesfélét érzett ő is, hiszen csak pár hónap még és ezekre nézve beáll az ő megsemmisülése is. Csak most tudja, hogy valami ismeretlen hatalom milyen nagy befolyást gyakorolt reá eddig is, hiszen képes volt elszoktatni eddigi szokásaitól, rendes életmódjától és most . . . Most otthon, az ő egyszerü kis szobájában sem talált megnyugvást, itt is érezte, hogy megbontott lelkének harmoniája. Az éjszaka hátralevő óráit ideges sétálással töltötte el s ha leült pihenni, ott is üldözte a kinzó tépelődés, lelki háborgás. Majd megállt, enyhülést, nyugalmat keresve, letérdelt a Mária-szobor előtt, melynek lábainál elszáradt zöld galyak és elfonnyadt mezei virágok szomorkodtak és vádoltak . . .

De nem tudott olyan áhítattal imádkozni, mint eddig; az ajka mozgott és nézte, nézte azt a dicső alakot, amint karján isteni Kisdedet tartja s azt a boldog mosolyt, ami ott lebegett az Isten Anyjának szelíd szép arcán . . . Mintha eddig nem is látta volna . . . Nem . . . ez a mosoly föl sem tünt eddig előtte . . . Eddig is tisztelte, szerette, de mi volt az az érzelem! Láng: melegség és virág: illat nélkül. Most ismeri meg egész fönségében az Isten anyját, kinek dicsősége és szenvedése páratlan a világtörténelem lapjain. Addig állott itt összefont karokkal, amig lecsillapulva, szenvedésének, tépelődésének oka tisztán, élesen ki nem vált a lelkében kavargó khaosz közül. A világi boldogság utáni vágy s az ettől őt megfosztó jövője az, ami kétségbeejti.

De hát miért is akart ő pap lenni? Mert mindenki s ő maga is, — ábrándos, magányt szerető gyermek levén, — erre a pályára gondolták hivatottnak? . . . De hát miért aludt el ennek lángja a világi örömöknek belopozó legelső sugarára? . . . Álmadozva töltötte eddig az életet s azt hitte, hogy az nem egyéb rövid álomnál s ime pedig lehet az valóság, édes, boldogitó valóság! . . . De hát késő volna megtérni megkezdett útjáról? Öreg édes anyja nyugodt lélekzése felelt erre a kérdésre, kinek öreg napjait bearanyozta az ő jövendő pályája.

S ime, még a természet is ellene szegődik. Hát nem hull másnap reggel a zápor a boruló égről? Óh, pedig ha kimehetne régi kedves helyére, erdőre, mezőre, tanácsot, erőt kérni minden ismerős fától, bokortól, lecsillapulni a szűztiszta levegőtől! Elringatózni imádságba, mélységes hódolatba a rengő kalászokkal hajladozó virágokkal, a susogó falevelekkel . . . S e helyett itt állni és a bezárt szobában nézni, hallgatni az esőcseppek egyhangú csobogását! A borus, esős nap még nehezebbé, sötétebbé tette lelki állapotát. Kedvetlenül nézett körül egyszerü kis szobájában és teljesen elhagyatottnak érezte magát. Pedig talán ez lesz a sorsa pályáján is: egyedüllét, vigasztalan magánosság. Fölidézte százszor, ezerszer barátja kedves otthonát, meleg családi fészkét, a hol nem érzik a borus időnek szomorúságát, kedvetlenségét, s ahol napsugárral, derűvel ölelkezik a gyermekek csevegése, üde nevetése, az édes kicsi asszony szeretetteltelteljes szivének finom lelkülete. Az idő kellemetlen volta csak fokozza a kedves otthon melegét, szeretetét. Mintha őket, kedves embereket, akik között ott uralkodik a béke, a szeretet, a vigság, az öröm, a boldogság mindig . . . Semmi árny, semmi ború soha . . .

Másnap nem tudott uralkodni magán: vágyva-vágyott barátja után, hogy tanácsot, erőt kérjen tőle, hogy kijelölje az útat, ami kivezeti vergődéséből, szenvedő tépelődéséből.

Ugy sugta neki valami, hogy ott, ahol elvesztette lelkének egyensulyát, megtalálja ismét és talán örökre.

Ideges vágygyal, mohó, szinte lázas reszketéssel sietett be a rácsos kis kapun, az ismerős virágok közt, de a lépcsőházban megállott. Halálos fáradság vett rajta erőt, mindig nyugodt arcán a lelki küzdelem zilált vonásai tükröződtek s sima, magas homlokára ráncokat szántott lelkének vergődése. A szokatlan csönd, a teljes némaság megdöbbentette. Nem hangzott belülről vig társalgás, gyermek-kacaj és zaj; a levegő nehéz és fojtott volt s olyan vészteljes csönd környékezte, mint még soha a boldogság e kedves tanyáján. Vagy talán a saját lelkiállapota fest mindent borusra és sötétre?

De nem, hiszen az elébe siető barátnak s a szép szőke asszonynak is az arca haloványa a fájdalomtól. Kezük szoritásával a szemüknek fájdalmas, könnyes tekintetével beszélnek valami nagy bánatról, váratlan csapásról. Szólni sem tudnak boldogságuk eddigi tanujának, aki igazi részvéttel, megdöbbenéssel faggatja őket.

— Ah, barátom, — tördeli szavait barátja jó későre a kétségbeesés hangján, — Pista nagy beteg . . . Agyhártya gyuladás . . . Csak a jó Isten tudja . . .

— Igen, az Isten tudja legjobban, — szólt közbe vészes komolysággal az orvos, aki épen a betegszobából jött ki, — s ezért meg kell nyugodni az ő akaratában, erősnek kell lenni. Itt mentség nincs többé.

A váratlanul sújtott szülők nem találtak szavakat fájdalmuk kifejezésére. Némán, szó és panasz nélkül, mintegy megkövülve a fájdalomtól siettek a beteg gyermekhez, a legelső, a legnagyobb fiukhoz, testüknek, lelküknek tőlük elszakadni készülő egyik részéhez.

A kispap alvajáróként követte őket s mind ha rossz álmat álmodna, nyugtalanul nézte a lassan haldokló gyermeket, akinek egy hosszú, mély sóhajtás után boldog mosoly ült ajkaira, hirdetve immár a megdicsőülését. Mintha mindez álom lenne, rettenetes álom! . . . Hogy a kis Pista meghalt és azok a mindig kacagó, még csak tegnap is olyan boldog emberek sírnak, zokognak bánatukban! . . .

Ott, ahol az ő hite szerint az öröm lakozhatik mindig, íme milyen hamar ütött tanyát a szenvedés, a legmélyebb bánat; ahol az imént még öröm könnyei hullottak, most a keserü bánat könnyei patakzanak.

Pedig hát miért is jött ide? . . . Azért, hogy azt mondja barátjának: „Te Pali, én a te boldogságodat megkivántam. Én is olyan boldog szeretnék lenni, mint te, olyan életet kivánok, mint a tied, amely derüs, nyugodt, boldog mindig . . .“ Igen, ő ezért jött ide és most? . . . Térdre hullott a zokogó szülők mellé, lehajtotta fejét a halott gyermek ágyára és sírt sokáig. Elsírta, eltemette örökre az utóbbi napok gyötrelmeit, gyarló, földhöz ragadt gondolatait, gyöngeségét, kételkedését, világias szándékát. A krizis elmult. A rámért kisértés és megpróbáltatás után ujjongva észlelte, hogy felgyúlt lelkében a hivatottság lángja és hogy az most öntudatos fénnyel vezérli. A vigaszra szorult emberi szenvedés láttára csak úgy tolultak ajkaira a vallás fenséges, vigasztaló szavai, amelyekkel erőt, bizalmat nyujtott a mélyen sújtott szülőknek.

És tudta, érezte, hogy az elszálló gyermeklélek galambszárnyain elvitte s letette az ő megbánásának, megtisztulásának könnyeit a legbölcsebb elé, kinek titkos, csodás intézkedése folytán az az üdvözült gyermeklélek váltotta meg az ő gyarló, remegő lelkét.

. . . . Mert a nagy mindenségben semmi sem történik ok és cél nélkül . . .

Orgonavizsgálat.

A kézdiszentkereszti (ezelőtt Polyán), róm. kath. templomban felállított új légnyomatú (pneumatikai) orgona a Rieger Testvérek budapesti gyárából került ki, mely a nevezett cég jó hírnevéhez úgy tervezet, mint kivitel tekintetében teljesen méltó mű.

Az orgona tizenegy szólóváltozat, egy manual, pedállal és nyolc mellékváltozattal bir. Az egyes változatok a következők:

Principal 8' ónból, a mély oktáva horganyból van készítve; a homlokzatban kitett sípok finoman csiszoltak. A Principalban van 41 ón- és 12 horgany síp. Jellege: érces, erővel teljes és dallamos. Vezérhang.

A Bourdon 16'-os, ónból, a három mély oktáva fenyőfából oldalszakálakkal ellátva. Jellege: lágy, szende hang. Van benne 18 ón- és 36 fasíp.

A Gamba 8'-as ónból, a mély oktáva horganyból, sárga réz vonós szakálakkal felszerelve. Jellege: mérsékelt, igen vékony vonós hang. A sípok száma 42 ón- és 12 horgany síp.

A Salicional 8' ónból, a mély oktáva horganyból szeglet szakálakkal ellátva. Jellege: Gyengéd, kissé vonós hang. A sípok száma 42 ón- és 12 horganysíp.

A Csőfuvola 8' ónból, a mély oktáva faanyagból. Az ónsipok csövecskékkel ellátott kalapokkal vannak felszerelve. Jellege: Mérsékelt erős, kissé födött fuvolahang. A sípok száma 42 ón- és 12 fasíp.

A Zergekürt 4' ónból, a mély oktáva horganyból. A sípok piramis alakúak — felfelé keskenyedők — szeglet szakálakkal ellátva. Jellege: mérsékelt, dallamos, némileg vonós hang. Van benne 42 ón és 12 horgany síp.

A Fuvola 4' ónból, a C-é-ig, faanyagból

oldal szakálakkal ellátva. Jellege: Tiszta fuvola hang. Sípok száma 39 ón és 15 fasíp.

Az Oktáva 4', ónból, oldalszakálakkal ellátva. Jellege: A Principál hangjához hasonló hang. A sipok száma 54 ónsip.

A Mixtura 4 s. $2^2/_3$', ónból. Jellege: Principálszerű, a kvinták pedig gyengébb és lágyabb hangzatúak.

A sípok mennyisége 216.

A Manual C—f-ig, 54 hang.

A Subbass 16', fődött, faanyagból oldalszakálakkal ellátva. Jellege: Erőteljes, tömör, alaphang. 27 fasip.

A Gordonka 8' ónból, a mély oktáva horganyból, rézlemezes vonós szakálakkal ellátva és ezeket szabályozó csavarokkal ellátva. Jellege: erőteljes-vonós hang. A sipok száma 12 ón és 12 horgany.

A manuál és pedálban van összesen 552 ón, 60 horgany és 90 fasip.

A pedál C—d-ig, 27 hang. Ezen kivül a nevezett orgonának nyolc mellékváltozata van, és pedig Superoktávkopula, Pedálkopula, Piano, Mezzoforte, Forte, Kiváltó, Crescendo-Decrescendo és Légmutató óra.

Az ón- és horganysípok olajmázzal vannak bevonva, mig a fasípok kencében vannak áztatva.

A horganysípok ónból való maggal, alsó ajakkal és nyilással, erős falazattal, bőrözött hangtolókával vannak ellátva.

A légnyomású szélláda igen jó anyagból van készitve és teljesen szétszedhető. A szelepek tömbposztóval és bőrrel vannak bevonva, a kis fuvócskák által állandóan egyenletesen mozgattatnak.

Az orgonát a játszóasztallal kemény ólomcsövek kötik össze. A manuálé hosszú billentyüi celluloiddal vannak borítva, a rövidek ébenfából készültek; a pedale billentyüi tölgyfából vannak készítve, acéllemez rugókkal ellátva.

A szekrény és játékasztal kékbehajló ezüstszínre van festve.

A hangolás a leggondosabb, egyenlitett. A hangolás a normál alaphang szerint à = 870° történt.

Az orgona ára 4500 korona, mely összegben bele van foglalva az orgonamű összes részeinek a cég által való csomagolása, vasúti szállitása, a szerelők útazása és ellátási költsége is. Az orgona részletfizetésre készült, s az utolsó részlet 1907. évi szeptember havában fizetendő.

Az orgona számbavétele az egyháztanács és iskolaszék tagjai, Szabó Sándor és Kosztándi János szakértők, valamint számos hívő jelenlétében f. év január 23-án történt meg. A meghivott két szakértő által az orgona minden egyes részében megvizsgáltatván, eredményképen a következő konstatáltatott: Az orgona a tervezetben foglalt feltételeknek a legkisebb részletekben megfelel. A szerkezet massziv, erős. A hangolás kifogástalan. A gépezet könnyen, zajtalanul kezelhető. A külső csín, a terv szerinti kivánalmaknak mindenben megfelel. Szóval a nevezett cég müve arról tesz tanuságot, hogy a cég a legújabb vívmányokat az orgonaépités terén a legjobb sikerrel alkalmazta.

Mindezeknek alapján a két szakértő az orgonát egyhangulag kitünő és minden tekintetben megfelelő münek nyilvánitotta és az egyháztanácsnak elfogadásra ajánlotta.

A szakértők kötelességüknek tartják ezért a nevezett Rieger Testvérek céget úgy a főtisztelendő klerusnak, valamint az egyháztanácsosoknak becses figyelmébe ajánlani.

Szabó Sándor,
kántortanitó, mint egyik szakértő.

Ha köszvényben, reumában szenved,

ne kisérletezzen semmiféle szerrel, hanem vegyen egy üveg

Dr. Flesch-féle köszvény szeszt

mely csuzt, köszvényt, reumát, kéz-, láb-, hát- és derékfájást kezek és lábak gyengeségét ütés, erőltetés, rándulás ficamódásból származó fájdalmakat és daganatokat biztosabban gyógyit, mint bármely más külső vagy belső gyógyszer. Hatása a legrövidebb idő alatt észlelhető, még a legrégibb bajoknál is, melyeknél sem fürdő, sem gyógyszer nem használt. Kapható a feltalálónál, és egyedüli készitőnél:

Dr. Flesch Emil „Magyar Korona" gyógyszertárában.

Győr, Baross-ut 24. szám. Budapesti főraktár: Török József gyógyszertárában. Budapest VI. Király-utca 12. Andrássy-ut 26.

1 és fél deciliteres üveg ára 2 K. Huzamosabb használatra való „Családi" üveg ára 5 K. 3 kis vagy 2 „családi" üveg rendelésénél bérmentve utánvéttel küldjük.

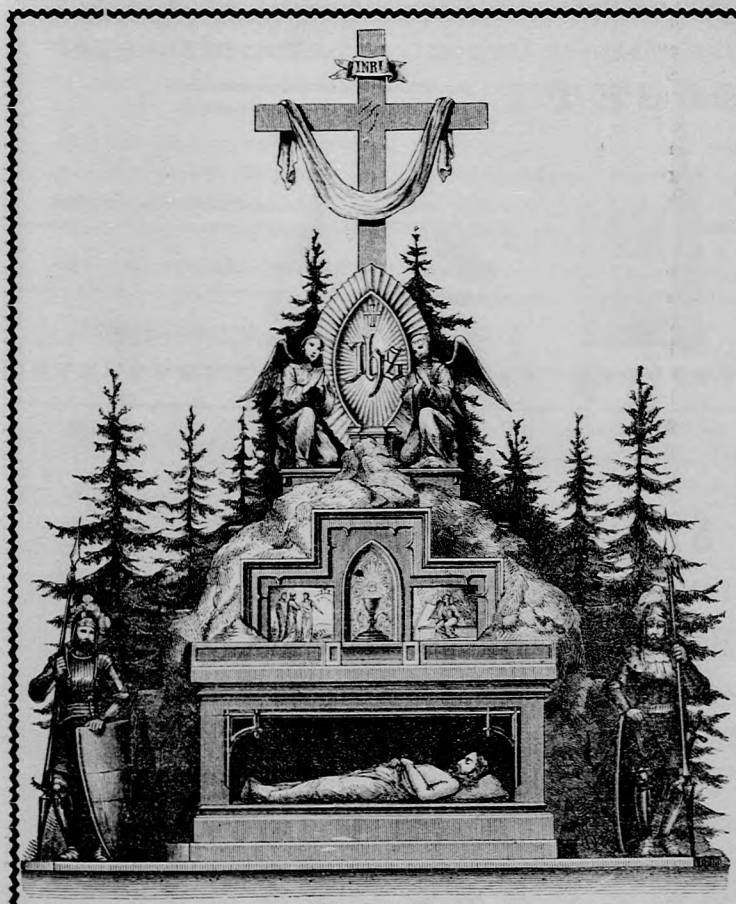

J. B. PURGER

egyházi felszerelések müintézete

St.-Ulrich, Gröden (Tirol.)

Alapittatott 1832-ben.

Ajánlja a husvéti szent időre **szent sirokkal, feltámadási szobrokkal** (Resurrectio), **angyal szobrokkal, oltárokkal** és mindenféle **szent szobrokkal** stb. **dusan**

felszerelt raktárát.

Sok elismerő bizonyitvány.

Kivánatra rajzok és fényképek

— küldetnek. —

Sürgöny: Blaskovits Sokszorosan kitüntetve.

TEMPLOM FESTÉS.

Első országos müfestészeti és iparmüvészeti intézet Alapittatott 1887-ben

BLASKOVITS BÁTORI MIHÁLY

Szabadka, VII. kerület, Erdő-sor 66. szám.

A főt. papságnak biboros hercegprimás úr ő eminenciája 67.898. szám allatt és Tolna Festetich Tasziló gróf úr ő nagyméltósága által ajánlva. Az oktatást ő nagyméltósága Császka Gy. kalocsai érsek úr nagylelkü áldozatkészsége folytán olaszországi müfestők és mümárványozóktól nyertem

Templomfestés stilszerint, gipsz-márvány (stucco), keresztek aranyozása állvány nélkül. Templommeszelés eső által le nem mosható. **Oltárképek festése müvészi kivitelben bámulatos olcsón.** Szegényebb egyházaknak 25% engedmény! **Elismerő nyilatkozatok rendelkezésre bocsájtatnak**

Olajba oltárkép

magas cntm.	50	70	90	100	125	160	180	220
korona	25—	40.—	55.—	70.—	100.—	125.—	170.—	200.—

Egy életnagyságú arckép, mert örök becse van és egyszersmind szobadisz, továbbá előnyös nász-, név- és születésnapi, vagy egyébb alkalmi és ünnepi ajándékul szolgál. — Ezeket az arcképeket bármilyen beküldött fénykép után a legfinomabb kivitelben készitem e

Nagysága	25×32	35×45	55×65	65×80	75×110	85×125	100×150
	18	25	40	55	95	120	180

Poichromozott fa-szobrok, aranyozott széllel

magas cnmt.	50	70	90	120	140	150	160	170	180	200
korona	30.—	40.—	50.—	100.—	135.—	150.—	170.—	185.—	240.—	300.—

A Dr. SCHMIDT fő-törzs és tiszti-orvos-féle

FÜLOLAJ

gyógyit időszakos süketséget, fülfájást, fül- és nagyothallást, még idült esetekben is. Egyedül kapható üvegje 2 frt a **Dr. ROTCSHNEK EMIL** gyógyszertárában. DEBRECZEN.

Egészen ingyen

zománczozott edényt nem kapnak sehol, de **6** főzőlábost és **6** főzőfazékot különféle nagyságban **12** darabot 1 frt. 75 kr.-ért en szállithatok. Ingyen csomagolás utánvétel mellett.

A többi tárgyak feltünő olcsó árban.

— Árjegyzéket ingyen küldök. —

Kohn, gyáriraktáros, Budapest.
VI. ker., Csengeri-utcza 51.

Hirdetések jutányos árban felvétetnek e lap kiadóhivatalában.

AGNSTER JÓZSEF és FIA

pécsi, kalocsai, győri és kassai székesegyházak orgona-épitője. **Orgona és harmonium-gyár**

PÉCSETT.

Alapittatott 1867.

Két arany, egy ezüst es egy nagy milleniumi éremmel kitüntetve.

Ajánljuk kitünő hangu és erős szerkezetü **crescendo orgonáinkat.** — Különösen a legujabb **légnyomatu** (pneumatical) rendszer szerint épült orgonáinkat, melyek a rendkivül könnyü játékmód és registrálás mellett még azon nagy előnynyel is birnak, hogy a **templom nedvessége** nines befolyással reájuk.

Legjobban bizonyitja müveink jóságát, hogy üzletünkből 450-nél több **uj orgona mű** került ki.

Raktáron kitünő hangu **harmoniumok minden nagyságban** (155 koronától 1000 kor.-ig).

Mindennemü **javitásokat, hangolásokat** és **átépitéseket** olcsón elvállalunk.

Árjegyzéket kivánatra ingyen küldünk.

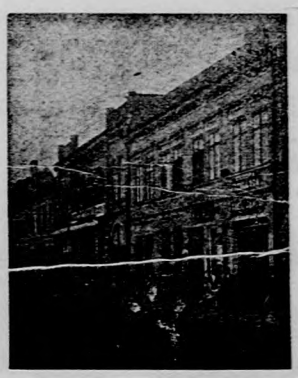

Európa szálloda Gyulafehérvárt.

Teljesen átalakitva és renoválva.

Elsőrangú szálloda minden kényelemmel berendezett 30 szobával.

Mérsékelt árak. Villamos világitás. Fürdő.
Telefon. Társas kocsi. Kitünő konyha. Valódi borok.
Kőbányai sör. Előzékeny és figyelmes kiszolgálás.

Haas Vilmos, szállodás.

Kiadja: az Erdélyi Római Katholikus Irodalmi Társulat

Nyomatott Papp György könyvnyomtató inézetében Gyulafehérvárt.